

تحلیل تطبیقی استنادهای پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تحلیل تطبیقی استنادهای پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس می‌باشد.

روش‌شناسی: روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است و جامعه مورد مطالعه شامل تمامی منابع مندرج در فهرست منابع و مأخذ ۱۰۳ پایان‌نامه دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر از نرم‌افزار مایکروسافت اکسل استفاده گردید.

یافته‌ها: طبق یافته‌های پژوهش، در دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس، مجلات لاتین به ترتیب با ۴۴/۶۹ درصد و ۵۵/۱۴ درصد، بیشترین استنادها را از لحاظ نوع منبع به خود اختصاص داده‌اند و زبان انگلیسی به ترتیب با ۷۲/۲۸ درصد و ۸۴ درصد، زبان غالب مورد استناد بوده و دوره‌های زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ و ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۴ بیشترین استنادها را به نسبت سایر دوره‌ها به دست آورده‌اند. میانگین تعداد استناد در این دو دانشگاه نیز ۱۳۱/۷۱ و ۱۲۹/۲۶ استناد محاسبه شده و مجلات هسته و پر استناد و مؤلفان و کتب پربسامد هم‌شناسایی شدند. ام. پی. سلیگمن در دانشگاه علامه طباطبایی و پریخ دادستان در دانشگاه تربیت مدرس به‌عنوان پر استنادترین مؤلفان فارسی و لاتین شناخته شده‌اند. پایان‌نامه‌ها و کتب لاتین به ترتیب با ۶ و ۲۰/۹ سال کمترین و بیشترین نیم‌عمر را در دانشگاه‌های مذکور به دست آورده‌اند.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که وضعیت استنادی پایان‌نامه‌های این دو دانشگاه از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است.

واژگان کلیدی: تحلیل استنادی، کتاب‌سنجی، مجلات هسته، نیم‌عمر، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه تربیت مدرس، پایان‌نامه‌ها (دکتری).

*۱. عبدالعظیم پناهی
۲. عصمت مؤمنی
۳. محمد اکبری
۴. عالیبه کمال‌نژاد

۱. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی (نویسنده مسئول)
Email: panahi.lib@gmail.com
۲. استادیار علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی
۳. دانشجوی دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز
۴. کارشناس بهداشت آموزش و پرورش استان گلستان

دریافت: ۱۳۹۴/۰۶/۰۱

پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۱۲

مقدمه و بیان مسئله

در عصر انفجار اطلاعات، چالش برانگیزترین امور برای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی در سراسر جهان، نظارت بر حجم انبوه اطلاعاتی است که در حال تولید و پیدایش است (دمرچی‌لو، ۱۳۹۲: ۱۸۰). یکی از نوشتارهای تحقیقاتی که نقش قابل توجهی در تولید اطلاعات علمی ایفا می‌کند، پایان‌نامه‌هاست که محدود بودن دامنه موضوعی آن‌ها، ویژگی بسیار خوبی برای پژوهش است (ایزدی، ۱۳۸۹: ۱۲) اما بررسی متن، بدون در نظر گرفتن اسنادها و ارجاعات، کاری ناقص و بی‌اعتبار است؛ به همین دلیل دستیابی به دانش پیشینیان و اسنادها و ارجاعات نوشته‌های علمی از اهمیت خاصی برخوردار است. سنجش و اندازه‌گیری علم و پژوهش با روش‌های علم‌سنجی عملی می‌شود (احمدی و سلیمی و فتحی، ۱۳۹۲: ۱۵۰). بیکر^۱ (۱۹۹۰) اظهار می‌دارد که در واقع، ارجاع احترامی است که یک مدرک برای مدرکی دیگر قائل می‌شود. علم‌سنجی، اطلاعات مرتبط و ارزشمندی را در ارتباط با عملکرد محققین و تعیین پیش‌قروان یک حوزه علمی در خلال زمان آشکار می‌سازد (رشیدی، ۱۳۹۲: ۸۲۳).

از شیوه‌های مورد استفاده در پژوهش‌های استنادی، کتاب‌سنجی^۲ است. کتاب‌سنجی یک رشته و زمینه علمی و مطالعاتی است که پیوسته در حال تغییر و تحول است و قوانین مهم و قابل توجهی دارد (کومار، ۱۳۸۱: ۳۸۰-۳۷۹). یکی از شیوه‌های بررسی گرایش پژوهشگران در استفاده از منابع اطلاعاتی، روش تحلیل استنادی است که به‌عنوان شاخه‌ای معتبر از مطالعات کتاب‌سنجی به بررسی اسنادها و منابع به‌کار گرفته شده برای تألیف آن متون می‌پردازد و بدین وسیله الگوهای ارتباط علمی در حوزه‌های مختلف دانش را نمایان می‌سازد (زراعت‌کار و عالیشان کرمی، ۱۳۹۲: ۵۳). به باور گارفیلد^۳ (۱۹۷۲) تسهیل مراحل تحقیق و افزایش نتایج تحقیق با استفاده از تحلیل استنادی میسر است. او همچنین می‌گوید با استفاده از روش تحلیل استنادی می‌توان تاریخ علم را مطالعه کرده و رابطه فکری و علمی در میان تحقیقات قبلی را از طریق تحلیل استنادی توصیف کرد. سه دلیل عمده برای استناد به منابع اطلاعاتی وجود دارد: حفظ و رعایت حقوق صاحبان آثار و هدایت خوانندگان به منبع اصلی اطلاعات استنادشده به‌منظور دسترسی و تکمیل اطلاعات موردنیاز و اعتبار بخشیدن و تضمین صحت اطلاعات ارائه‌شده (نوذری و همکاران، ۱۳۹۱: ۵۴). به کمک تحلیل استنادی می‌توان میانگین تعداد اسنادها، پربسامدترین منابع، توزیع فراوانی استناد به زبان‌های مختلف، میزان روزآمدی منابع، میزان اثرگذاری منابع و تعداد مجلات هسته یک حوزه علمی را تعیین کرد. این فرایند در نهایت به شناسایی نیازهای اطلاعاتی محققین آن حوزه علمی، آگاهی مدیران و مسئولین کتابخانه‌ها جهت تهیه منابع اطلاعاتی بهینه و به‌کارگیری اصول بودجه در راستای تهیه مجموعه‌ای غنی منجر گردد (دمرچی‌لو، ۱۳۹۲: ۱۸۰).

بیان مسئله

یکی از مهم‌ترین و باارزش‌ترین کارهای تحقیقی دانشجویان دکتری، پایان‌نامه‌های آن‌هاست که در نوشتن این کار تحقیقی مهم، از منابع اطلاعاتی در محمل‌ها و زبان‌های گوناگونی استفاده می‌شود ولی مشخص نمودن اینکه کدام یک از محمل‌های اطلاعاتی (کتاب، نشریه، مقاله، کنفرانس و ...) و به چه زبانی بیشترین کاربرد را در میان حجم زیاد انتشارات برای دانشجویان دارد، مسئله‌ای است که پژوهش حاضر به دنبال کشف آن می‌باشد تا با شناسایی این منابع به دانشجویانی که در آینده می‌خواهند پژوهش‌هایی از این نوع را به‌انجام برسانند، یاری رساند (صابری و نیک‌خواه،

1. Baker, Donald R
2. Bibliometrics
3. Garfield, F

۱۳۸۷: ۱۵). با پیدایش روش علمی تحلیل استنادی از یک سو و انتشار مستمر ابزارهای کتاب‌شناختی همانند نمایه استنادی علوم و نمایه استنادی علوم اجتماعی از سوی دیگر که کار شناسایی و گردآوری مقالات و منابع را راحت کرده، مسیر کشف و تشخیص رفتارهای استفاده از منابع هموار شده است و امروز تحلیل استنادی یکی از روش‌های پذیرفته شده در این گونه بررسی‌ها به شمار می‌آید (همایی، سلیمانی و افشار، ۱۳۹۰: ۱۷۶). اطلاع از اینکه کدام یک از انواع منابع اطلاعاتی به چه زبانی و در چه محدوده زمانی، بیش از سایر منابع و در جریان اطلاع فرد از آخرین منابع و پیشرفت‌های رشته‌اش مورد استفاده قرار می‌گیرد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا در تشخیص ویژگی‌های رفتار اطلاع‌یابی و میزان اولویت منابع مورد استفاده، بسیار مؤثر بوده و در جریان تأمین منابع اطلاعاتی و نیز تعیین جایگاه رشته‌های مورد نظر در مشارکت‌های بین‌المللی نقش مهمی را ایفا می‌نماید. سؤالی که در ذهن ما وجود دارد این است که چگونه می‌توان رابطه مؤثری بین حجم انبوه دانش مضبوط و جامعه کاربران آن برقرار کرد؟ به همین دلیل هدف اصلی ما در این پژوهش تحلیل تطبیقی استنادهای پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس می‌باشد. همچنین اهداف فرعی دیگری نیز چون شناسایی و مقایسه نوع محمل‌های اطلاعاتی، وضعیت زبانی، انتشار و میانگین تعداد استنادها، مجلات هسته، مؤلفان و منابع پر استناد و نیم‌عمر منابع نیز مد نظر بوده است.

اهمیت و ضرورت پژوهش

رایین^۱ (۲۰۰۴) اظهار می‌دارد که تحلیل استنادی، بررسی فراوانی و الگوی استنادها در مقالات و کتاب‌ها و منابع دیگر است. با استفاده از این روش نه تنها می‌توان به بررسی انگاره رفتار استنادی جامعه مورد پژوهش پرداخت بلکه با استفاده از نتایج حاصله می‌توان میزان تأثیر مجموعه منابع کتابخانه در شکل‌گیری متون علمی را نیز بررسی کرد و از آن برای سیاست‌گذاری مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها بهره برد. اعتبار پژوهشی پایان‌نامه‌ها بر کسی پوشیده نیست و دانشجو در تدوین پایان‌نامه خود ناگزیر است برای یافتن سابقه کار و شواهد تحقیق، متون و منابع مختلفی را جست‌وجو نموده و مورد استفاده قرار دهد که سبب می‌شود فهرست مآخذ پایان‌نامه‌ها منبع بسیار با ارزشی برای آگاهی نسبت به متون مربوط به یک موضوع خاص باشند. به همین دلیل در معرفی کتابشناسی‌ها، فهرست مآخذ پایان‌نامه‌ها در صدر منابع مورد توصیه قرار می‌گیرد (صابری و نیک‌خواه، ۱۳۸۷: ۱۵۱). همچنین شناخت نیازها و الگوهای اطلاعاتی محققان پایان‌نامه‌ها، می‌تواند به تصمیم‌گیری بهتر مسئولان و نیز تغییر و بهبود رفتار اطلاعاتی نویسندگان بینجامد. همچنین نویسندگان پایان‌نامه‌ها با شناخت رفتار استنادی خود، این امکان را دارند که نسبت به ارتقا و بهبود رفتار استنادی و الگوهای علمی اقدام نمایند. همچنین، نتایج این پژوهش به مجموعه‌سازان کتابخانه‌ها کمک خواهد کرد تا بتوانند با توجه به رفتارهای استنادی نویسندگان، نیازهای آتی آن‌ها را بهتر تشخیص داده و در فراهم‌آوری منابع اطلاعاتی به صورت راهبردی اقدام نمایند. با استفاده از نتایج این پژوهش می‌توان به‌تازگی یا قدیمی بودن اطلاعات مورد استفاده پی برد و درجه مفید بودن منابع اطلاعاتی را از طریق تعداد دفعات استناد و مراجعه دانشجویان به آن‌ها تعیین کرد. تحلیل استنادی هم برای کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی در تعیین منابع مورد نیاز برای سفارش و هم برای استفاده‌کنندگان در تصمیم‌گیری در خصوص آنکه چه مجله‌ای را به‌طور معمول مطالعه کنند و برای اعضای هیئت علمی از جهت انتخاب مجله برای چاپ خود، مفید است. البته تحلیل استنادی کاربردی وسیع‌تر از

1. Rubin, R.E

انتخاب مجلات دارد و می‌تواند در ارزیابی منابع اینترنتی و... هم نقش موثری داشته باشد و علی‌رغم چالش‌هایی که با استناد کاذب و خوداستنادی‌ها روبه‌روست، در مقایسه با دیگر روش‌ها عینی‌تر است و هنوز کاربری وسیعی در انتخاب منابع اطلاعاتی دارد (اخوتی و دیگران، ۱۳۹۳: ۲).

پرسش‌های پژوهش

۱. نوع منابع اطلاعاتی مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۲. زبان منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۳. وضعیت استنادی پایان‌نامه‌ها از نظر تاریخ انتشار در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۴. میانگین تعداد استناد برای هر پایان‌نامه در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۵. مجلات هسته و پراستناد براساس قانون بردفورد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۶. پراستنادترین مؤلفان منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۷. پراستنادترین کتب فارسی و لاتین منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟
۸. نیم‌عمر منابع فارسی و لاتین منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

فرضیه پژوهش

میان زمان نشر و تعداد دفعات استناد ارتباط مستقیم وجود دارد، یعنی هرچه زمان نشر به زمان حال نزدیک‌تر باشد، تعداد دفعات استناد بیشتر است.

پیشینه پژوهش

در رابطه با مطالعات و پژوهش‌های تحلیل استنادی، تحقیقات فراوانی در این مورد انجام شده که با استفاده از کلیدواژه‌هایی مانند تحلیل استنادی^۱، کتاب‌سنجی^۲، قانون بردفورد^۳، لوتکا^۴، زیف^۵ و نیز جست‌وجو در متون و منابع گوناگونی از جمله پایگاه‌های الکترونیکی مانند www.irandoc.ac.ir، www.noormags.com، www.sid.ir، www.proquest.com به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

اخوتی و همکاران (۱۳۹۳) با تحلیل استنادی ده سال تولیدات علمی دانشکده دندان‌پزشکی کرمان به این نتیجه رسیدند که ۱۱۰۲۳ استناد از پایان‌نامه‌ها و مقاله‌ها استخراج شد و میانگین استناد در هر پایان‌نامه ۳۹/۲۵ و در مقاله برابر با ۴۴/۷۴ بود. بیشترین استنادات مربوط به مجلات انگلیسی و کتاب‌ها بوده و بیشترین روزآمدی مربوط به منابع انگلیسی و متعلق به سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ بوده است. نیز پنج مجله به‌عنوان مجلات هسته معرفی شدند.

زراعت‌کار و عالیشان کرمی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان تحلیل استنادی و محتوایی مجله پزشکی هرمزگان ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ به این نتیجه رسیدند که از ۴۱۶۸ استناد در ۲۱۱ مقاله منتشره، از نظر محمل اطلاعات، استناد به مجلات با ۷۸/۵۵ درصد و از نظر زبان نیز استناد به منابع انگلیسی با ۸۳/۵ درصد و میانگین استناد برای هر مقاله ۹/۷

1. Citation Analysis
2. Bibliometrics
3. Bradford's Law
4. Lotka
5. zipf

بوده است.

حداد (۱۳۸۸) در پژوهشی به وضعیت استناد در مآخذ پایان‌نامه‌های دکتری ارتباطات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی طی سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ به این نتیجه رسید که کتاب‌ها با ۶۵۸ استناد (۵۸/۹ درصد) بیشترین استناد را دارند. متوسط استناد برای هر پایان‌نامه ۱۳۹/۷۵ است و بیشترین منابع استنادشده به زبان فارسی است. نیم‌عمر متوسط کل منابع در این رشته ۱۱ سال و دو ماه می‌باشد و پربسامدترین کتاب «روش تحقیق در محتوای مطبوعات» و پربسامدترین مؤلف «معمد نژاد» است.

کیخا و عصاره و بیگدلی (۱۳۸۹) با تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دانشجویان دوره دکتری عمومی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان به این نتیجه دست یافتند که ۷ مجله به‌عنوان مجلات هسته مشخص شدند و از نظر محمول اطلاعات نیز حدود ۹۷ درصد استنادها به ترتیب به مجلات، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها تعلق گرفته و حدود ۷۵ درصد استنادها به زبان انگلیسی بوده است. نیز نیم‌عمر منابع مورد استناد ۱۱ سال محاسبه شده است.

موحدپور (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی بین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۷ به این نتیجه رسید که میانگین استناد هر پایان‌نامه در مقطع کارشناسی ارشد ۶۲/۹ و در مقطع دکتری ۱۲۶/۱ استناد بوده است. کتاب‌ها در هر دو مقطع بیشترین استنادها را به خود اختصاص داده‌اند. در مقطع کارشناسی ارشد، زبان فارسی و در مقطع دکتری، زبان انگلیسی به‌عنوان زبان غالب استنادها شناخته شده‌اند. از نظر تاریخ انتشار، در مقطع کارشناسی ارشد، دوره زمانی مابین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ (۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵) و در مقطع دکتری، دوره زمانی مابین سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۹ (۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰)، بیشترین تعداد استنادها را به خود اختصاص داده است. علی دلاور و آلبرت باندورا به‌عنوان پراستنادترین نویسندگان فارسی و لاتین در هر دو مقطع شناخته شده‌اند. میانگین نیم‌عمر کل منابع مورد استناد در مقطع کارشناسی ارشد ۱۰/۸، و در مقطع دکتری ۱۰/۳ سال بوده است.

یانگ و پان^۱ (۲۰۰۶) در پژوهشی در چین با مطالعه استنادی دو مجله هورمون‌شناسی و مجله آسیایی هورمون به این نتیجه رسیدند که متوسط تعداد استنادها در مجله آسیایی هورمون‌شناسی ۲۰/۴۳ استناد و در مجله ملی هورمون‌شناسی ۱۰/۱۸ استناد بود. از نظر نوع منابع مورد استناد، در مجله آسیایی هورمون‌شناسی ۹۵/۸۴ درصد استنادها و در مجله ملی هورمون‌شناسی ۹۳ درصد استنادها به مجلات اختصاص یافته است. همچنین ۱۲ مجله به‌عنوان مجلات هسته حوزه هورمون‌شناسی معرفی شدند. از سوی دیگر، نویسندگان مجله ملی هورمون‌شناسی نسبت به مجله آسیایی هورمون‌شناسی به منابع روزآمدتری استناد کرده‌اند.

تونتا و اوموت^۲ (۲۰۰۴) در دانشگاه هاستپ ترکیه در پژوهشی استنادهای ۱۰۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی ارائه شده در بین سال‌های ۱۹۷۴ تا ۲۰۰۲ را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که پایان‌نامه‌های دکتری ۲/۵ برابر پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد به منابع استناد کرده‌اند و تک‌نگاشت‌ها بیش از ۵۰ درصد استنادها و سپس نشریات ادواری ۴۲ درصد استنادها را به خود اختصاص داده بودند؛ نیم‌عمر استنادها ۹ سال برآورد شده است.

آماندا سیگارت هاب^۳ (۲۰۰۴) مقالات کمی و کیفی جامعه‌شناسی را در چهار مجله هسته این رشته از نظر الگوهای

1. Yang, Hua; Pan, Bo-chen
2. Tonta, Yasar and Al, Umut
3. Swygart-Hobaugh, Amanda J

تحلیل تطبیقی اسنادهای پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس

استنادی مقایسه کرد. نتایج نشان داد که مقالات کمی بیشتر به مقالات مجلات استناد کرده‌اند تا به تک‌نگاشت‌ها، درحالی‌که مقالات کیفی بیشتر به تک‌نگاشت‌ها استناد کرده‌اند. مقالات کمی فقط به مقالات مجلاتی که منحصراً مقالات کمی منتشر می‌کنند، استناد کرده‌اند ولی مقالات کیفی علاوه بر نشریاتی که مقالات کیفی منتشر می‌کنند به مجلاتی که مقالات کمی نیز نشر می‌دهند، استناد می‌کنند.

شوکین و کاشیک^۱ (۲۰۰۴) نیز در تحلیل استنادی مجله فیزیولوژی گیاهی گزارش کردند که ۸۱/۱۱ درصد از منابع استفاده‌شده از نوع مقاله، ۱۳/۸۴ درصد کتاب، ۲/۷۹ درصد مقالات کنفرانس‌ها، ۱/۵۷ درصد پایان‌نامه و ۰/۶ درصد سایر انواع منابع بوده‌اند.

با بررسی کلی پیشینه‌های پژوهش‌های انجام‌گرفته می‌توان به‌طور خلاصه چنین بیان کرد که متغیرهایی چون نوع، زبان، محل، تاریخ انتشار، و نیم‌عمر منابع مورداستناد تحت بررسی قرار گرفته و پراستنادترین منابع و مجلات هسته نیز تعیین گردیده‌اند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی است و در آن از تحلیل استنادی که یکی از شیوه‌های کتاب‌سنجی است، استفاده شده است. از جمله امتیازات این روش نسبت به سایر روش‌ها امکان عملی انجام آن و دور نگه‌داشتن یافته‌های پژوهش از نظرهای شخصی و تعصب‌هاست که احتمالاً در سایر روش‌ها تا حدی دیده می‌شود (عسگری و ضیایی و بخشودنی‌ها، ۱۳۹۲: ۳۳). در توجیه روایی روش پژوهش می‌توان گفت چون مطالعه مستقیم رفتارها و فعالیت‌های منجر به تولید و اشاعه و کسب اطلاعات علمی بسیار دشوار و در پاره‌ای از موارد غیرعملی است، به‌ناچار باید به روش غیرمستقیم توسل جست و آمار برجای مانده از این فعالیت‌ها را که همان اسنادها هستند، بررسی کرد (دیانی، ۱۳۶۱: ۴۱). بوچانان و هروربت^۲ (۱۹۹۳) معتقد هستند که بررسی الگوهای استنادی، ابزار علمی و مهمی برای تهیه منابع اطلاعاتی است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش شامل تمامی منابع مندرج در فهرست منابع و مآخذ ۱۰۳ پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی (۴۵ عنوان پایان‌نامه) و تربیت مدرس (۵۸ عنوان پایان‌نامه) می‌باشد که تا ابتدای نیم‌سال تحصیلی دوم سال ۸۹-۹۰ در این دو دانشگاه دفاع شده و در کتابخانه موجود بوده است.

یافته‌های پژوهش

پرسش اول: نوع منابع اطلاعاتی مورداستناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

همان‌گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، در هر دو دانشگاه بیشترین میزان استناد به نشریات اختصاص یافته به‌طوری‌که در دانشگاه علامه طباطبایی از مجموع ۵۹۰۵ استناد، ۴۹/۵۷ درصد به نشریات اختصاص یافته و در دانشگاه تربیت مدرس نیز تقریباً نتایج مشابهی به دست آمده، چنان‌که از مجموع ۷۴۶۱ استناد، ۵۷/۶۶ درصد اسنادها به نشریات بوده است. در مجموع نیز در پایان‌نامه‌های دو دانشگاه، از مجموع ۱۳۳۶۶ استناد، مجلات با ۵۴/۰۸ درصد، بیشترین میزان اسنادها را به خود اختصاص داده‌اند.

1 . Shokeen, A. & Kaushik, S
2 . Buchanan, A. L.; Herubert. J

جدول ۱. میزان استناد براساس نوع منابع اطلاعاتی در پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های علامه طباطبائی و تربیت مدرس

نوع منابع	دانشگاه		جمع
	فرانسیسی	لاتین	
کتاب	فرانسیسی	۹۳۸	۱۶۵۲
	درصد	۱۵/۸۸	۱۲/۲۶
	فرانسیسی	۱۲۷۷	۳۲۴۳
	درصد	۲۱/۶۲	۲۴/۲۶
نشریه	فرانسیسی	۲۸۸	۴۷۶
	درصد	۴/۸۸	۳/۵۶
	فرانسیسی	۲۶۳۹	۶۷۵۳
	درصد	۴۴/۶۹	۵۰/۵۲
پایان‌نامه	فرانسیسی	۲۷۹	۴۵۷
	درصد	۴/۷۲	۳/۴۲
	فرانسیسی	۱۰۹	۱۵۰
	درصد	۱/۸۵	۱/۱۲
منابع الکترونیک	فرانسیسی	۲۰	۲۶
	درصد	۰/۳۴	۰/۱۹
	فرانسیسی	۱۲۳	۲۰۱
	درصد	۲/۰۸	۱/۵
سمینار	فرانسیسی	۴۲	۸۸
	درصد	۰/۷۱	۰/۶۶
	فرانسیسی	۳۸	۸۶
	درصد	۰/۶۴	۰/۶۴
سایر منابع	فرانسیسی	۵۴	۸۵
	درصد	۰/۹۱	۰/۶۴
	فرانسیسی	۹۸	۱۴۹
	درصد	۱/۶۶	۱/۱۱
جمع	فرانسیسی	۱۶۲۱	۲۷۸۴
	درصد	۲۷/۴۴	۲۰/۸۳
	فرانسیسی	۴۲۸۴	۱۰۵۸۲
	درصد	۷۲/۵۴	۷۹/۱۵
جمع	فرانسیسی	۵۹۰۵	۱۳۳۶۶
	درصد	۱۰۰	۱۰۰

دوفصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد / دوره ۲ / شماره ۱ / بهار و تابستان ۱۳۹۵ (پیاپی ۳) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

پرسش دوم: زبان منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

جدول ۲: توزیع فراوانی میزان استناد براساس زبان مورد استناد در پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های علامه طباطبایی و

تربیت مدرس

زبان	فارسی		انگلیسی		سایر		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
علامه طباطبایی	۱۶۲۱	۲۷/۳۵	۴۲۸۴	۷۲/۲۸	۲۲	۳۷	۵۹۲۷	۱۰۰
تربیت مدرس	۱۱۶۳	۱۵/۵۱	۶۲۹۸	۸۴	۳۶	۴۸	۷۴۹۷	۱۰۰

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد در هر دو دانشگاه اکثراً به منابع لاتین استناد شده است تا منابع فارسی. نتیجه بررسی استنادهای دانشگاه علامه طباطبایی نشان می‌دهد که از ۵۹۲۷ منبع مورد استناد، ۷۲/۲۸ درصد به منابع انگلیسی و تنها ۲۷/۳۵ درصد به منابع فارسی اختصاص داشته است. همچنین در دانشگاه تربیت مدرس از ۷۴۹۷ منبع مورد استناد، ۸۴ درصد به منابع انگلیسی و تنها ۱۵/۵۱ درصد به منابع فارسی استناد کرده‌اند. در مجموع هم زبان انگلیسی با ۷۸/۸۲ درصد، زبان غالب مورد استناد در پایان‌نامه‌های این دو دانشگاه شناخته شده است.

پرسش سوم: وضعیت استنادی پایان‌نامه‌ها از نظر تاریخ انتشار در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، در دانشگاه علامه طباطبایی، دوره زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۰ (۲۰۰۵ تا ۲۰۰۱) با ۲۴/۳۳ درصد و در دانشگاه تربیت مدرس هم دوره زمانی ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۰ (۱۹۹۵ تا ۱۹۹۱) با ۲۰/۳۳ درصد، بیشترین استنادها را به خود اختصاص داده‌اند که در هر دو دانشگاه نیز در این دوره‌های زمانی استناد به مجلات بیشتر بوده است. در مجموع در این دو دانشگاه بیشترین استنادها به دوره زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۰ (۲۰۰۵ تا ۲۰۰۱) با ۱۹/۸۲ درصد تعلق دارد.

نتایج حاصل از جدول ۳ نشان می‌دهد که در هر دو دانشگاه، دوره‌های زمانی متوالی ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۴ (۱۹۹۱ تا ۲۰۰۵) بیشترین استنادها را به خود اختصاص داده‌اند با این اختلاف که در دانشگاه علامه طباطبایی دوره زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ (۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵) در رتبه اول و در دانشگاه تربیت مدرس دوره زمانی ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۴ در رتبه نخست قرار گرفته و این اختلاف نشان‌دهنده استفاده دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی از منابع روزآمدتر را نسبت به دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس نشان می‌دهد.

پرسش چهارم: میانگین تعداد استناد برای هر پایان‌نامه در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

همچنان که جدول ۴ نشان می‌دهد در دانشگاه علامه طباطبایی، میانگین تعداد استناد در هر پایان‌نامه برابر با ۱۳۱/۷۱ و در دانشگاه تربیت مدرس نیز ۱۲۹/۲۶ استناد محاسبه گردیده است. نتایج تحقیق نشان داد که دانشجویان دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه علامه طباطبایی در تهیه پایان‌نامه‌های خود از منابع نسبتاً بیشتری نسبت به دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس استفاده کرده‌اند. در مجموع نیز میانگین کل استناد در پایان‌نامه‌های دو دانشگاه ۱۳۰/۳۳ استناد بوده است.

جدول ۳. میزان استناد براساس تاریخ انتشار منابع مورد استناد در پایان نامه های دانشگاه های علامه طباطبائی و تربیت مدرس

تاریخ انتشار	دانشگاه		جمع
	فرآوری	علامه طباطبائی	
پائین تر از ۱۳۶۰ (۱۹۸۱)	۵۰۴	۱۰۶۹	۱۵۷۳
۱۳۶۰-۱۳۶۴	۸/۵۰	۱۴/۲۶	۱۱/۷۲
۱۳۶۵-۱۳۶۹	۳۷۹	۷۳۴	۱۱۱۳
۱۳۷۰-۱۳۷۴	۶/۳۹	۹/۷۹	۸/۲۹
۱۳۷۵-۱۳۷۹	۵۸۵	۱۰۷۱	۱۶۵۶
۱۳۸۰-۱۳۸۴	۹/۸۷	۱۴/۲۸	۱۲/۳۴
۱۳۸۵-۱۳۹۰	۱۰۰۹	۱۵۲۴	۲۵۳۳
۱۳۹۱-۱۳۹۵	۱۷/۰۲	۲۰/۳۳	۱۸/۸۷
۱۳۹۶-۲۰۰۰	۱۱۴۹	۱۴۴۷	۲۵۹۶
۱۳۸۰-۱۳۸۴	۱۹/۳۹	۱۹/۳۰	۱۹/۳۴
۲۰۰۱-۲۰۰۵	۱۴۴۲	۱۲۱۹	۲۶۶۱
بالاتر از ۱۳۸۵ (۲۰۰۶)	۲۴/۳۳	۱۶/۲۶	۱۹/۸۲
بدون ذکر تاریخ	۸۲۵	۴۰۵	۱۲۳۰
	۱۳/۹۲	۵/۴۰	۹/۱۶
	۳۴	۲۸	۶۲
	۰/۵۷	۰/۳۷	۰/۴۶
جمع	۵۹۲۷	۷۴۹۷	۱۳۴۲۴
	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۴. توزیع فراوانی تعداد پایان نامه ها و استنادها و میانگین تعداد استنادها در پایان نامه های دانشگاه های علامه طباطبائی و تربیت مدرس

میانگین	پایان نامه ها		استناد
	فرآوری (درصد)	استنادها	
علامه طباطبائی	۴۵ (۴۳/۶۹)	۵۹۲۷ (۴۴/۱۵)	۱۳۱/۷۱
تربیت مدرس	۵۸ (۵۶/۳۱)	۷۴۹۷ (۵۵/۸۵)	۱۲۹/۲۶
جمع	۱۰۳ (۱۰۰)	۱۳۴۲۴ (۱۰۰)	۱۳۰/۳۳

پرسش پنجم: مجلات هسته و پراستناد براساس قانون بردفورد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

پاسخ گویی به این پرسش دارای فرمول ها و نکات ظریفی می باشد که به جهت اطلاع طلب از ذکر آن ها خودداری نموده و فقط به نمونه ای از جداول و در ادامه، فرمول های مرتبط و در نهایت نیز صرفاً به ارائه لیست مجلات هسته بسنده می نمایم. چنان که جدول ۵ نشان می دهد جهت محاسبه مجلات هسته فارسی در دانشگاه علامه طباطبائی، از جمع کل ضرایب بردفورد در ۶ طبقه، اندازه کل ضریب بردفورد (b)، از این فرمول محاسبه می شود.

$$b_k = \frac{\sum b_k}{k} = \frac{9/792}{6} = 1.632$$

اینک با دانستن ضریب بردفورد، قادریم با استناد به این فرمول تعداد مجلات هسته را محاسبه کنیم:

$$R(n) = a \times n^b$$

در فرمول ذکر شده، $R(n)$ فراوانی تجمعی تعداد کل استنادها، a بیشترین استناد به یک مجله، b ضریب بردفورد و بالاخره n تعداد مجلات هسته می‌باشد.

$280 = 27 \times n^{1/632}$	$\frac{280}{27} = n^{1/632}$	$\log\left(\frac{280}{27}\right) - \log n^{1/632}$
$\log n = \frac{\log \frac{280}{27}}{1/632} = 0/62$	$\log n = 0/62$	$n = 10^{0/76} \cong 4$

جدول ۵. نحوه محاسبه ضریب بردفورد برای تعیین مجلات هسته فارسی در دانشگاه علامه طباطبایی

تعداد مجلات (J)	تعداد استنادها (A)	تعداد کل استنادها (A.J)	فراوانی تجمعی مجلات (CF.J)	فراوانی تجمعی استنادها (CFJA)	تعداد طبقات (K)	تعداد استنادها در طبقات (A)	تعداد مجلات در طبقات	ضریب بردفورد در طبقات (bk)
۱	۲۷	۲۷	۱	۲۷	J _۱	۶۳	۳	∞
۲	۱۸	۳۶	۳	۶۳				
۱	۱۱	۱۱	۴	۷۴				
۳	۷	۲۱	۷	۹۵	J _۲	۳۸	۵	۵/۳ = ۱/۶۶۶
۱	۶	۶	۸	۱۰۱				
۱	۵	۵	۹	۱۰۶	J _۳	۳۷	۹	۹/۵ = ۱/۸
۸	۴	۳۲	۱۷	۱۳۸				
۱۳	۳	۳۹	۳۰	۱۷۷	J _۴	۳۹	۱۳	۱/۴۴۴ = ۱۳/۹
۱۹	۲	۳۸	۴۹	۲۱۵	J _۵	۳۸	۱۹	۱/۴۶۱ = ۱۹/۱۳
۳۲	۱	۳۲	۸۱	۲۴۷	J _۶	۶۵	۶۵	۱/۴۲۱ = ۶۵/۱۹
۳۳	۱	۳۳	۱۱۴	۲۸۰				
$\sum J = ۱۱۴$		$\sum A.J = ۲۸۰$	$\sum J = ۱۱۴$			$\sum A = ۲۸۰$		$\sum bk = ۹.۷۹۲$

بنابراین با توجه به بیشترین استناد صورت گرفته به نشریات، مجلات هسته فارسی در دانشگاه علامه طباطبائی شامل ۴ عنوان تشخیص داده شد که عبارت است از: اندیشه و رفتار با ۲۷ استناد؛ مطالعات ملی با ۱۸ استناد؛ مجله روان‌شناسی با ۱۸ استناد؛ تازه‌های علوم شناختی با ۱۱ استناد.

$$b_k = \frac{\sum b_k}{k} = \frac{14/418}{8} = 1/8$$

محاسبه مجلات هسته لاتین در دانشگاه علامه طباطبائی: $1/8$

$2642 = 87 \times n^{1/8}$	$\frac{2642}{87} = n^{1/8}$	$\log\left(\frac{2642}{87}\right) - \log n^{1/8}$
$\log n = \frac{\log \frac{2642}{87}}{1/8} = 0/82$	$\log n = 0/82$	$n = 10^{0/82} \cong 7$

بنابراین ۷ عنوان مجله انگلیسی به‌عنوان مجلات هسته در دانشگاه علامه طباطبائی شناخته شدند که عبارت‌اند از:

1. Consulting and clinical psychology 90
2. Personality and social Psychology 85
3. American journal of psychiatry 61
4. Abnormal Psychology 61
5. Behavior research and therapy 48
6. Personality and Individual Differences 47
7. American Academy for child and adolescent Psychiatry 45

مجلات هسته فارسی دانشگاه تربیت مدرس:

چنان‌که جدول نشان می‌دهد جهت محاسبه مجلات هسته فارسی در دانشگاه تربیت مدرس از جمع کل ضرایب بردفورد در ۶ طبقه، اندازه کل ضریب بردفورد (b) از این فرمول محاسبه می‌شود.

$$b_k = \frac{\sum b_k}{k} = \frac{14/121}{6} = 2/35$$

$196 = 32 \times n^{2/35} \rightarrow$	$\frac{196}{32} = n^{2/35} \rightarrow$	$\log\left(\frac{196}{32}\right) - \log n^{2/35} \rightarrow$
$\log n = \frac{\log \frac{196}{32}}{2/35} = 0/33 \rightarrow$	$\log n = 0/33 \rightarrow$	$n = 10^{0/33} \cong 2$

بنابراین ۲ عنوان مجله فارسی به‌عنوان مجلات هسته در دانشگاه تربیت مدرس شناخته شدند که عناوین این مجلات عبارت‌اند از: ۱. مجله روان‌شناسی با ۳۳ استناد؛ ۲. مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار) با ۱۳ استناد.

همچنین جهت محاسبه مجلات هسته لاتین در دانشگاه تربیت مدرس از جمع کل ضرایب بردفورد در ۱۲ طبقه، اندازه کل ضریب بردفورد (b) از این فرمول محاسبه می‌شود.

$$b_k = \frac{\sum b_k}{k} = \frac{17/24}{12} = 1/44$$

$4078 = 184 \times n^{1/44}$	$\frac{4078}{184} = n^{1/44}$	$\log\left(\frac{4078}{184}\right) - \log n^{1/44}$
$\log n = \frac{\log \frac{4078}{184}}{1/44} = 0/94$	$\log n = 0/94$	$n = 10^{0/94} \cong 9$

بنابراین ۹ عنوان مجله انگلیسی به‌عنوان مجلات هسته در دانشگاه تربیت مدرس شناخته شدند که عبارت است از:

1. Personality & Social Psychology 180
2. consulting and clinical psychology 123
3. American Journal of psychiatry 94
4. Personality and Individual Differences 92
5. American academy of child & adolescent psychiatry 61
6. Marriage and the Family 55
7. Psychological Bellutin 55
8. American psychologist 54
9. Abnormal Psychology 52

نتایج حاصل از مقایسه نشریات هسته دانشگاه علامه طباطبایی و تربیت مدرس نشان می‌دهد که نشریات هسته مورد استناد در این دو دانشگاه با هم هم‌پوشانی نسبی بخصوص در نشریات لاتین دارند. در این بررسی مشخص گردید که نشریه "personality and social psychology" نسبت به سایر نشریات بیشتر مورد توجه بوده که نشان‌دهنده اهمیت این نشریه در این رشته است.

پرسش ششم: پر استنادترین مؤلفان منابع مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

طبق یافته‌ها در پایان‌نامه‌های دانشگاه علامه طباطبایی، علی دلاور و پریرخ دادستان و علی‌اکبر سیف به ترتیب با ۴۳ و ۱۹ و ۱۶ استناد، به‌عنوان پر استنادترین مؤلفان فارسی و «M.E.P. Seligman»، «A.T. Beck» و «E. Diener» به ترتیب با ۸۳ و ۳۶ و ۳۲ استناد، پر استنادترین مؤلفان لاتین شناخته شده‌اند.

همچنین در پایان‌نامه‌های دانشگاه تربیت مدرس، پریرخ دادستان و محمود منصور و حیدرعلی هومن به ترتیب با ۹۱ و ۷۳ و ۱۸ استناد، به‌عنوان پر استنادترین مؤلفان فارسی و R.A. Barkley، R.J. Davidson و S. Freud به ترتیب با ۸۹ و ۴۰ و ۳۷ استناد، پر استنادترین مؤلفان لاتین مشخص شده‌اند.

جدول ۶. پر استنادترین مؤلفان فارسی و لاتین در دانشگاه علامه طباطبایی

ردیف	مؤلف فارسی	استناد	مؤلف لاتین	استناد
۱	علی دلاور	۴۳	M.E.P. Seligman	۸۳
۲	پریرخ دادستان	۱۹	A.T. Beck	۳۶
۳	علی‌اکبر سیف	۱۶	E. Diener	۳۲
۴	محمود منصور	۱۴	C. Peterson	۲۲
۵	عبدالله شفیع آبادی	۱۴	F.D. Fincham	۲۱
۶	دوان شولتز (ترجمه)	۱۴	C.R. Snyder	۲۱
۷	بنیامین سادوک (ترجمه)	۱۳	American Psychiatric Association (APA)	۱۹
۸	حمید علیزاده	۱۲	S.C. Kobasa	۱۹
۹	ویکتور فرانکل (ترجمه)	۱۲	L. Y. Abramson	۱۸
۱۰	جیمز پروچاسکا (ترجمه)	۱۰	G. Anderson	۱۸
۱۱	هارولد کاپلان (ترجمه)	۱۰	M.E.P. Seligman	۱۸
۱۲	حسین کاویانی	۱۰	A.T. Beck	۱۸

جدول ۷. پراستنادترین مؤلفان فارسی و لاتین در دانشگاه تربیت مدرس

ردیف	مؤلف فارسی	تعداد استناد	مؤلف لاتین	تعداد استناد
۱	پریخ دادستان	۹۱	R.J. Davidson	۸۹
۲	محمود منصور	۷۳	R.A. Barkley	۴۰
۳	حیدرعلی هومن	۱۸	S. Freud	۳۷
۴	علی دلاور	۱۶	J.J. Gross	۳۴
۵	ریچارد مای لی (ترجمه)	۱۶	N.A. Fox	۳۱
۶	احمدعلی نوربالا	۱۳	A.T. Beck	۲۷
۷	مسعود جان بزرگی	۱۱	R.S. Lazarus	۲۶
۸	غلام علی افروز	۱۰	J.W. Pennebaker	۲۶
۹	هارولد کاپلان (ترجمه)	۹	J. Biederman	۲۵
۱۰	بنیامین سادوک (ترجمه)	۹	H.J. Eysenck	۲۴
۱۱	کراز، ژ. (ترجمه)	۹	A.E. Bergin	۲۳
۱۲	مرتضی مطهری	۸	R.R. Mc Crae	۲۳

پرسش هفتم: پراستنادترین کتب فارسی و لاتین منابع مورداستناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

جدول ۸. پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه علامه طباطبائی

کتب فارسی		کتب انگلیسی	
ردیف	عنوان	استناد	ردیف
۱	مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، علی دلاور	۲۰	۱
۲	نظریه های روان درمانی، جیمز او. پروچاسکا، جان سی. نورکراس	۱۱	۲
۳	روان شناسی مرضی تحولی از کودکی تا بزرگسالی، پریخ دادستان	۱۰	۳
۴	خلاصه روان پزشکی، هارولد کاپلان، بنجامین سادوک	۱۰	۴
۵	رفتار درمانی شناختی، ک. هاوتون و همکاران	۹	۵
۶	نظریه های شخصیت، دوآن شولتز، سیدنی شولتز	۸	۶
۷	آسیب شناسی روانی، ریچارد پی هالجین، بنجامین سادوک	۷	۷

دوفصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد / دوره ۲ / شماره ۱ / بهار و تابستان ۱۳۹۵ (پیاپی ۳)

ادامه جدول ۸. پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه علامه طباطبایی

کتب فارسی		کتب انگلیسی	
ردیف	عنوان	ردیف	عنوان
۸	احتمالات و آمار کاربردی در روان‌شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور	۸	Cognitive therapy of depression/ Beck, A.T. Rush, A.J. shaw, B.F, and Emery, G.
۹	شخصیت: نظریه و پژوهش، لارنس پروین، الیور جان	۹	comprehensive textbook of psychiatry, Kaplan H. I and Sadock, B. J.
۱۰	رشد و شخصیت کودک، پاول هنری ماسن و دیگران	۱۰	Handbook of Couples Therapy, Michele Harway
۱۱	استدلال آماری در علوم رفتاری، ریچارد جی. شیولسون	۱۱	Handbook of resilience in children, Goldstein, S. & Brooks, R.

طبق جدول ۸ کتب «مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، علی دلاور» با ۲۰ استناد و Diagnostic and statistical manual of mental disorders, American Psychiatric Association (APA) با ۱۷ استناد، به‌عنوان پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه علامه طباطبایی بودند.

جدول ۹. پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه تربیت مدرس

کتب فارسی		کتب انگلیسی	
ردیف	عنوان	ردیف	عنوان
۱	روان‌شناسی ژنتیک ۲: از روان تحلیل‌گری تا رفتارشناسی، محمود منصور و پریخ دادستان	۱	Diagnostic and statistical manual of mental disorders, APA
۲	شخصیت (ساخت، پدیدآیی و تحول)، ریچارد مای لی	۲	Emotion, Disclosure, and Health, Pennebaker, J. W.
۳	روان‌شناسی ژنتیک ۱ (تحول روانی از کودکی تا پیری)، محمود منصور	۳	Synopsis of psychiatry, Kaplan, H.L., Sadock, B.J.
۴	لغت‌نامه روان‌شناسی، محمود منصور، پریخ دادستان و مینا وراذ	۴	Handbook of Emotion Regulation, Gross, J. J.
۵	بیماری‌های روانی، ژ. کراژ	۵	adolescent stress: Causes and consequences, colten, M.E.; Gore, S.
۶	خلاصه روان‌پزشکی علوم رفتاری و روان‌پزشکی بالینی، هارولد کاپلان، بنجامین سادوک و جک گرپ	۶	Attention deficit hyperactivity disorder: A clinical workbook, Barkley, R. A.
۷	تربیت به کجا ره می‌سپرد؟، ژان پیازه	۷	Handbook of personality: Theory and research, Pervin, L.
۸	قرآن کریم	۸	Handbook of psychotherapy integration, Norcross, J. C. & Goldfried, M. R.

ادامہ جدول ۹. پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه تربیت مدرس

کتب فارسی		کتب انگلیسی	
ردیف	عنوان	ردیف	عنوان
۹	استدلال آماری در علوم تربیتی ریچارد جی. شیولسون	۹	Handbook of stress, Goldberger, L; Breznitz, S.
۱۰	استنباط آماری در پژوهش رفتاری، حیدرعلی هومن	۱۰	Helplessness: on depression, development, and death, Seligman, M.E.
۱۱	آمار در علوم تربیتی، لوئیس کوهن، میشل هالیدی	۱۱	Psychological aspects of geographical moves: homesickness and acculturation, Van Tilburg, ML. & Vingerhoets Ad.J.J.M.

همچنین مطابق جدول ۹، کتب «روانشناسی ژنتیک ۲: از روان تحلیل‌گری تا رفتارشناسی، محمود منصور و پریخ دادستان» با ۱۹ استناد و در میان کتب لاتین مورد استناد در دانشگاه تربیت مدرس، کتاب Diagnostic and statistical manual of mental disorders, American Psychiatric Association (APA) و Emotion, Disclosure, and Health, Pennebaker, J. W. با ۱۴ استناد، به عنوان پراستنادترین کتب فارسی و لاتین دانشگاه تربیت مدرس تعیین شدند.

پرسش هشتم: نیم‌عمر منابع فارسی و لاتین مورد استناد در جامعه مورد مطالعه چگونه است؟

با کمک مطالعات مربوط به کهنگی، نیم‌عمر یا میان عمر استنادها، محاسبه می‌شود. محاسبه نیم‌عمر استناد در یک مقاله یا مدرک بر اساس فرمول ذیل محاسبه شد:

$$Della\ Sala,\ Crawford,\ p174\ \{a-b/c-b\} + \{1+(سال\ فرعی\ بحرانی)-(سال\ مبنا)\}$$

نحوه محاسبه نیم‌عمر

نیم‌عمر به مدت زمانی اطلاق می‌گردد که در طی آن نیمی از متون مؤثر در یک زمینه خاص، منتشر شده باشند. اصطلاح نیم‌عمر به متون مورد استناد برمی‌گردد، یعنی مدت زمانی که در طی آن نیمی از متون مورد استناد منتشر شده باشند. در فیزیک حرف T نمایانگر مفهوم نیم‌عمر می‌باشد. همین نماد نیز در کتاب‌سنجی به عاریت گرفته شده است. برای درک بهتر فرمول لازم است با برخی از مفاهیم اساسی برای محاسبه نیم‌عمر آشنا شد:

سال مبنا: اولین سال پس از نظم معکوس زمان تقویمی است.

سال بحرانی: سالی است که از سال مبنا تا آن نیمی (۵۰ درصد) از متون مؤثر مورد استناد قرار گرفته است. برای مثال اگر نیم‌عمر منابع فارسی ۱۰/۳ سال باشد، سال بحرانی آن ۱۱ سال است.

سال فرعی بحرانی: سال قبل از سال بحرانی است. در مثال فوق، سال فرعی بحرانی ۱۰ سال است.

در بیشتر حالات، مقدار زمانی نیم‌عمر، عدد صحیحی از مجموع سال‌ها به علاوه کسری از یک سال خواهد بود. برای محاسبه نیم‌عمر از فرمول زیر استفاده شده است:

$$T = Y + y \quad \text{معادله ۱:}$$

در این فرمول، مقدار Y، مقدار عمر مجموعه‌ای از سال‌هاست و y کسری از یک سال است که این کسر از طریق

$$y = \frac{(a-b)}{(c-b)}$$

این فرمول محاسبه می‌گردد:

a به منزلهٔ نیمی از استنادها، b فراوانی تجمعی استنادهای سال فرعی بحرانی و c فراوانی تجمعی استنادهای سال بحرانی می‌باشد. با جایگزین کردن مقدار y در معادلهٔ ۱، فرمول محاسبهٔ نیم‌عمر به شکل زیر تبدیل می‌گردد:

$$T = y + \frac{(a-b)}{(c-b)}$$

در اینجا برای روشن شدن نحوهٔ به‌کارگیری فرمول و باتوجه‌به کمبود فضا، فقط روش محاسبهٔ نیم‌عمر کتاب‌های فارسی در دانشگاه علامه طباطبائی نشان داده می‌شود و برای منابع دیگر فقط به ارائهٔ نیم‌عمر آن‌ها بسنده می‌نماییم:

جدول ۱۰. محاسبهٔ نیم‌عمر کتاب‌های فارسی در دانشگاه علامه طباطبائی

مقدار عمر هر سال	نظم معکوس سال تقویمی	تعداد استنادها (فراوانی)	فراوانی تجمعی استنادها
۱	۱۳۸۹	۱	۱
۲	۱۳۸۸	۵	۶
۳	۱۳۸۷	۲۳	۲۹
۴	۱۳۸۶	۳۲	۶۱
۵	۱۳۸۵	۴۹	۱۱۰
۶	۱۳۸۴	۶۶	۱۷۶
۷	۱۳۸۳	۶۵	۲۴۱
۸	۱۳۸۲	۴۹	۲۹۰
۹	۱۳۸۱	۵۱	۳۴۱
۱۰	۱۳۸۰	۴۷	۳۸۸
۱۱	۱۳۷۹	۳۰	۴۱۸
۱۲	۱۳۷۸	۴۶	۴۶۴
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	۱	۹۱۶

نکتهٔ مهم این است که طراحی جدول تا سطری که مقدار a در ستون فراوانی تجمعی ظاهر می‌گردد، کافی

می‌باشد. از داده‌های جدول درمی‌یابیم که: $a = \frac{\text{استنادها کل تعداد}}{۲} = \frac{۹۱۶}{۲} = ۴۵۸$

اکنون با توجه به ستون ۱ جدول، سال بحرانی = ۱۲؛ سال فرعی بحرانی: مقدار عمر مجموعه‌ای از سال‌ها: $Y=11$
در نتیجه: فراوانی تجمعی استنادهای سال فرعی بحرانی $b=18$ و فراوانی تجمعی استنادهای سال بحرانی $c=64$

حال با جایگزینی تمامی مقادیر در معادله ۲، مقدار نیم‌عمر محاسبه می‌شود:

$$T = 11 + \frac{458 - 18}{64 - 18} = 11 + 0.869 = 11.869$$

در نتیجه نیم‌عمر کتاب‌های فارسی در دانشگاه علامه طباطبایی تقریباً برابر با ۹/۱۱ می‌باشد.

جدول ۱۱. نیم‌عمر انواع منابع مورداستناد در پایان‌نامه‌های دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس

نیم‌عمر دانشگاه	نیم‌عمر کتاب		نیم‌عمر مجله		نیم‌عمر پایان‌نامه		میانگین نیم‌عمر	
	فارسی	لاتین	فارسی	لاتین	فارسی	لاتین	فارسی	لاتین
علامه طباطبایی	۱۱/۹	۱۶/۵	۶/۳	۱۴	۷/۳	۶	۸/۵	۱۲/۲
تربیت مدرس	۱۵/۸	۲۰/۹	۸/۳	۱۹/۴	۱۲/۴	۸/۷	۱۲/۲	۱۶/۳
جمع	۱۳/۸	۱۸/۷	۷/۳	۱۶/۷	۹/۸	۷/۳	۱۰/۳	۱۴/۲

همان‌گونه که جدول ۱۱ نشان می‌دهد در دانشگاه علامه طباطبایی پایان‌نامه‌های لاتین با ۶ سال کمترین و کتب لاتین با ۱۶/۵ سال بیشترین نیم‌عمر را به خود اختصاص داده‌اند. میانگین نیم‌عمر منابع فارسی ۸/۵ سال و میانگین نیم‌عمر منابع لاتین ۱۲/۲ سال است که نشان‌دهنده روزآمدتر بودن منابع فارسی در مقایسه با منابع لاتین مورداستناد در این دانشگاه می‌باشد. میانگین نیم‌عمر کل منابع مورداستناد در این دانشگاه ۱۰/۳ سال است.

مطابق جدول در دانشگاه تربیت مدرس مجلات فارسی با ۸/۳ سال کمترین و کتب لاتین با ۲۰/۹ سال بیشترین نیم‌عمر را به خود اختصاص داده‌اند. میانگین نیم‌عمر منابع فارسی ۱۲/۲ سال و میانگین نیم‌عمر منابع لاتین ۱۶/۳ سال است که نشان‌دهنده روزآمدتر بودن منابع فارسی در مقایسه با منابع لاتین مورداستناد در این دانشگاه می‌باشد. میانگین نیم‌عمر کل منابع مورداستناد در این دانشگاه ۱۴/۲ سال است که در مقایسه با نیم‌عمر کل منابع مورداستناد در دانشگاه علامه طباطبایی که ۱۰/۳ سال است، بیشتر می‌باشد که نشان‌دهنده روزآمدتر بودن منابع مورداستناد دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی می‌باشد.

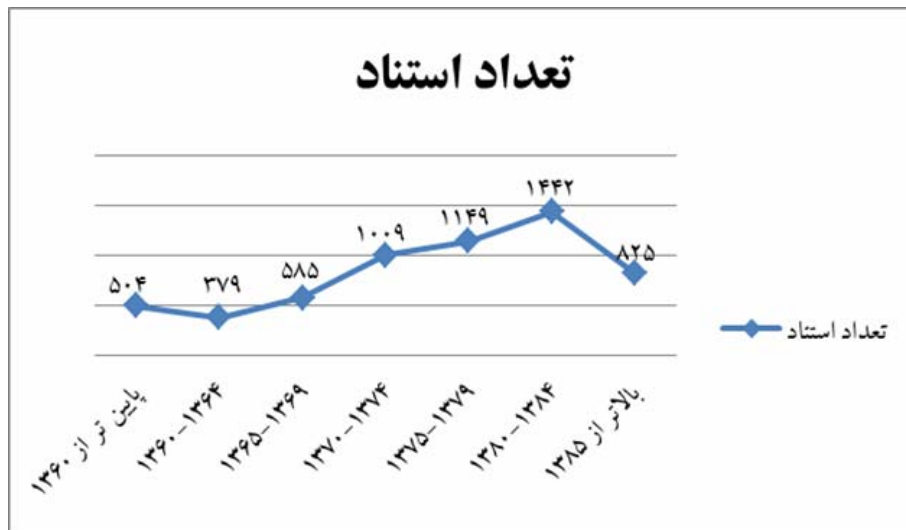
فرضیه پژوهش

میان زمان نشر و تعداد دفعات استناد ارتباط مستقیم وجود دارد، یعنی هرچه زمان نشر به زمان حال نزدیک‌تر باشد، تعداد دفعات استناد بیشتر است.

همان‌طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، در کل می‌توان گفت که در دانشگاه علامه طباطبایی هرچه تاریخ نشر جدیدتر باشد دفعات استناد نیز بیشتر است. بنابراین فرضیه موردنظر در دانشگاه علامه طباطبایی تأیید می‌شود.

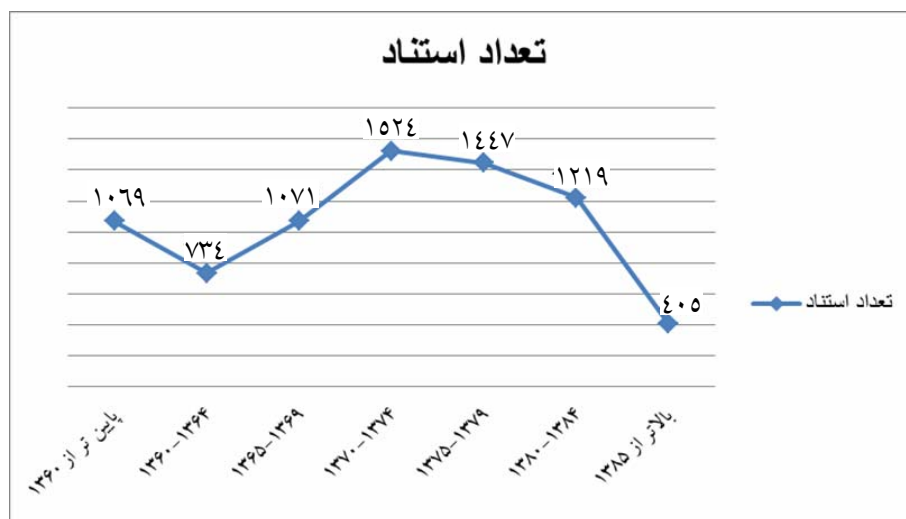
با توجه به نمودار ۲، در کل می‌توان نتیجه گرفت که در دانشگاه تربیت مدرس هرچه تاریخ نشر جدیدتر باشد، میزان استناد به آن کمتر شده است. بنابراین، این فرضیه در دانشگاه تربیت مدرس رد می‌شود.

آزمون فرضیه در دانشگاه علامه طباطبایی:

نمودار ۱. زمان نشر و تعداد دفعات استناد در دانشگاه علامه طباطبایی

آزمون فرضیه در دانشگاه تربیت مدرس:

نمودار ۲. زمان نشر و تعداد دفعات استناد در دانشگاه تربیت مدرس

بحث و نتیجه‌گیری

در پایان‌نامه‌های دو دانشگاه، نشریات با ۵۴/۰۸ درصد جایگاه اول را از نظر نوع محمل اطلاعاتی به‌دست آورده و در پژوهش‌های مشابه، اخوتی و همکاران (۱۳۹۳)، زراعت‌کار و عالیشان کرمی (۱۳۹۲)، کیخا و عصاره و بیگدلی (۱۳۸۹)، یانگ و پان (۲۰۰۶) و شوکین و کاشیک (۲۰۰۴) نیز نتایج مشابهی به‌دست آمده است و این یافته همسو با این عقیده نیست که پژوهشگران حوزه علوم انسانی حاصل تحقیقات خود را بیشتر به شکل کتاب عرضه می‌کنند و با افزایش روزافزون استفاده از منابع الکترونیک و اینترنت در تحقیقات، بخصوص نشریات الکترونیکی، بسیاری از پژوهشگران مایل به استفاده از نتایج تحقیقاتی هستند که به‌صورت مقالات الکترونیکی و در اسرع وقت در اختیار

آن‌ها قرار می‌گیرد. نیز در پژوهش‌های حداد (۱۳۸۸)، موحدپور (۱۳۸۹) و توتنا و اوموت (۲۰۰۴) کتاب‌ها در جایگاه اول پراستنادترین منابع به لحاظ شکل فیزیکی قرار گرفته‌اند که این امر ممکن است به دلیل غنای نسبی مجموعه کتابخانه مورد استفاده کاربران آن مؤسسه یا واحد تحقیقاتی بوده باشد. در مجموع نیز در بیشتر تحقیقات به عمل آمده، نشریات و کتاب‌ها به صورت چرخشی، غالب منابع مورد استناد به لحاظ شکل فیزیکی را به خود اختصاص داده‌اند.

بررسی زبان استنادها نشان می‌دهد که زبان انگلیسی، زبان غالب منابع مورد استناد در پایان‌نامه‌های این دو دانشگاه شناخته شده و ممکن است یکی از دلایل آن مربوط به اشتراک و در دسترس قرار گرفتن پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی باشد که بیشتر به زبان انگلیسی هستند. این نتایج با یافته‌های اخوتی و همکاران (۱۳۹۳)، زراعت‌کار و عالیشان کرمی (۱۳۹۲)، کیخا و عصاره و بیگدلی (۱۳۸۹)، موحدپور (۱۳۸۹) در مقطع کارشناسی ارشد، زبان فارسی و در مقطع دکتری، زبان انگلیسی به عنوان زبان غالب استنادها مطابقت دارد، ولی با یافته‌های حداد (۱۳۸۸)، موحدپور (۱۳۸۹) و توتنا و اوموت (۲۰۰۴) مغایرت دارد. به طور کلی کاربرد بیش از اندازه زبان انگلیسی در منابع رشته روان‌شناسی نه تنها دلیل بر اهمیت این زبان به عنوان زبان تحقیق است بلکه نشان می‌دهد که بسیاری از محققین غیرانگلیسی‌زبان نیز تمایل به استفاده از زبان انگلیسی در ارتباطات بین‌المللی دارند.

همچنین در این دو دانشگاه نیز بیشترین استنادها به دوره زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۰ (۲۰۰۵ تا ۲۰۰۱) تعلق دارد و با نگاهی جامع‌تر می‌توان چنین بیان نمود که دوره سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۷۰ بیشترین استنادها را در خود جای داده‌اند. انتقادی که در اینجا باید وارد شود این است که چرا منابع مرتبط با دوره بالاتر از سال ۱۳۸۵، که حداقل به لحاظ روزآمدی باید در رتبه‌های اول و دوم قرار داشته باشد، جایگاهی را در این رتبه‌بندی به خود اختصاص نداده است که ممکن است به دلایلی از جمله در دسترس نبودن منابع روزآمد و غنی نبودن منابع کتابخانه‌ای به لحاظ روزآمدی مورد استفاده دانشجویان بوده باشد. علاوه بر این در دو دانشگاه علامه طباطبایی و تربیت مدرس، میانگین کل استنادها نسبت به پژوهش حداد (۱۳۸۸) کمتر اما نسبت به پژوهش‌های اخوتی و همکاران (۱۳۹۳)، زراعت‌کار و عالیشان کرمی (۱۳۹۲)، موحدپور (۱۳۸۹)، یانگ و پان (۲۰۰۶) بیشتر می‌باشد و در کل می‌توان چنین بیان نمود که میانگین تعداد استناد به پایان‌نامه‌ها در دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها در وضعیت متوسطی قرار دارد. ضرورتی ندارد که یافته‌های این پژوهش در رابطه با مجلات هسته، پراستنادترین مؤلفان و نیز پراستنادترین منابع با یافته‌های تحقیقات دیگر در این زمینه مقایسه شود مگر اینکه زمینه تحقیقی این پژوهش‌ها یکی باشد. به همین منظور یافته‌های مشترک این پژوهش به صورت کامل در پرسش‌های ۵ و ۶ و ۷ ذکر شده است که صاحب‌نظران و مسئولان مجموعه‌سازی کتابخانه‌های دانشکده‌های روان‌شناسی این دو دانشگاه یا سایر دانشکده‌های روان‌شناسی می‌توانند با هزینه نمودن منطقی، قسمت اعظم منابع هسته و مؤلفان و منابع پراستناد روان‌شناسی را تهیه و خریداری نمایند.

با توجه به نتایج به دست آمده در پرسش هشتم، نیم‌عمر منابع دانشگاه علامه طباطبایی کمتر از دانشگاه تربیت مدرس می‌باشد که نشان‌دهنده روزآمدتر بودن منابع مورد استناد دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی می‌باشد. میانگین نیم‌عمر کل منابع مورد استناد در دانشگاه‌های مذکور ۱۲/۲ سال است که این مقدار با میزان به دست آمده در پژوهش‌های حداد (۱۳۸۸) با ۱۱/۲ سال، کیخا و عصاره و بیگدلی (۱۳۸۹) با ۱۱ سال، تقریباً برابر می‌باشد اما در مقایسه با پژوهش‌های توتنا و اوموت (۲۰۰۴) با ۹ سال، موحدپور (۱۳۸۹) در مقطع دکتری با ۱۰/۳ سال بیشتر و نیز در مقایسه با پژوهش‌های احمدزاده با ۱۷/۱ سال در رشته معماری و شهرسازی و صابری و نیک‌خواه با ۱۵ سال در

تحلیل تطبیقی استنادهای پایان‌نامه‌های دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس

رشته کتابداری کمتر می‌باشد که نشان‌دهنده روزآمدتر بودن منابع مورد استفاده دانشجویان دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تربیت مدرس در مقایسه با این پژوهش‌هاست و با توجه به اینکه منبع غالب مورد استفاده دانشجویان و پژوهشگران حوزه علوم انسانی کتاب‌ها هستند و تغییرات بنیادی در این حوزه به‌کندی صورت می‌گیرد، طبیعی و مناسب به نظر می‌رسد. مقایسه ارقام فوق نشان می‌دهد که نیم‌عمر منابع استفاده‌شده در پژوهش حاضر نسبت به نتایج به‌دست‌آمده در تحقیقات دیگر بیشتر است لذا این‌گونه استنباط می‌گردد که فاصله نیم‌عمر منابع مورد استفاده در این پژوهش (با توجه به اینکه از زیرشاخه‌های حوزه علوم انسانی و با میانگین نیم‌عمر بالاتری است) و رشته‌های مرتبط با پزشکی (که معمولاً دارای تغییرات سریع‌تری در مقایسه با رشته‌های حوزه علوم انسانی بوده و از نیم‌عمر بسیار کمتری برخوردارند) فاصله منطقی و معقولی به نظر می‌رسد و بین نیم‌عمر منابع مورد استناد و نوع رشته ارتباط معنی‌داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

شرایط لازم برای فراهم‌آوری منابع روزآمد و پراستناد و نشریات هسته در صورت فقدان وجود آن‌ها در کتابخانه؛ سفارش و تهیه منابع روزآمد انگلیسی با توجه به بالاتر بودن نیم‌عمر این منابع نسبت به منابع فارسی و سفارش آن‌ها به صورت الکترونیکی در جهت کاهش زمان فراهم‌آوری؛ تهیه خلاصه‌ای از نتایج مرتبط با رشته آموزشی مورد پژوهش و در اختیار قرار دادن آن در جهت برنامه‌ریزی درسی و آموزشی فراهم شود. همچنین با توجه به این نکته که بسیاری از استنادهای پایان‌نامه‌های مشاهده‌شده، با مشکل کتابنامه‌نویسی روبه‌رو بوده‌اند، شایسته است استانداردهای کتابنامه‌نویسی موجود توسط گروه‌های آموزشی یا کتابخانه دانشکده در اختیار دانشجویان قرار گیرد و آنان ملزم به استفاده از یکی از آن استانداردها شوند؛ علاوه بر این پژوهشی در زمینه دلایل حقیقی میزان کم استناد نویسندگان به منابع الکترونیک؛ پیدا نمودن ارتباط بین هزینه و سودمندی منابع به میزان استناد به این منابع؛ بررسی تأثیر وجود بانک‌های اطلاعاتی در بهینه‌سازی استفاده از منابع مختلف از مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری؛ استفاده از روش تحلیل استنادی به‌عنوان یک معیار سنجش برای میزان عملکرد اعضای هیئت علمی یک دانشکده بخصوص براساس پیدا کردن رابطه معنی‌دار مابین میزان انتشار مقالات گروه مورد بررسی با میزان استناد به آن مقالات در طی یک دوره خاص انجام شود.

منابع

- احمدی، حمید، سلیمی، علی و فتحی، لادن. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی و روابط هم‌نویسندگی مقاله‌های مجله علمی پژوهشی انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی. مجله علمی پژوهشی انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی، ۲۹، ۱۷۰-۱۴۹.
- اخوتی، مریم، بذرافشان، اعظم، بذرافشان، ملیحه‌سادات و ملک‌پور افشار، رضا. (۱۳۹۳). تحلیل استنادی ده سال تولیدات علمی دانشکده دندان‌پزشکی کرمان. مجله دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (پیاورد سلامت)، ۸(۱)، ۱-۱۲.
- ایزدی، ریحانه. (۱۳۸۹). تحلیل استنادی و تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶. فصلنامه دانش‌شناسی، ۳(۹)، ۱۱ تا ۲۴.
- حداد، زهرا. (۱۳۸۸). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دکتری ارتباطات دانشکده علوم اجتماعی و ارتباطات علامه طباطبایی. فصلنامه کتاب، ۷۸، ۱۵۲-۱۳۹.

درمچی لو، منصوره. (۱۳۹۲). تعیین مجلات هسته رشته دندان پزشکی با استفاده از تحلیل استنادی مجلات علمی پژوهشی حوزه دندان پزشکی. *مجله دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی*، ۳۱(۳)، ۱۸۰-۱۹۰.

دیانی، محمدحسین. (۱۳۶۱). کتاب سنجی. نشر دانش، ۳(۲)، ۴۷-۴۰.

رشیدی، علی. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی چند لایه‌ای تحقیقات پرستاری منطقه خاورمیانه. *مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه*، ۱۱(۵۱)، ۸۳۵-۸۲۳.

زراعت‌کار، کیمیا و عالیشان کرمی، نادر. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی و محتوایی مجله پزشکی هرمزگان ۱۳۸۹-۱۳۸۵. *مجله پزشکی هرمزگان*، ۱۱(۱)، ۶۰-۵۳.

صابری، محمدکریم و نیک‌خواه، زهره. (۱۳۸۷). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دکتری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات (۱۳۸۵-۱۳۷۵). *فصلنامه کتاب*، ۷۶، ۱۶۴-۱۴۹.

عسگری، بهمن، ضیایی، علی و بخشودنی‌ها، ایمان. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی مقالات نشریه علوم حرکتی و ورزش. *مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی*، ۱(۱)، ۳۸-۳۵.

کومار، کریشان. (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی. ترجمه فاطمه رهادوست با همکاری فریبرز خسروی. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

کیخا، لیلا، عصاره، فریده و بیگدلی، زاهد. (۱۳۸۹). تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دانشجویان دوره دکتری عمومی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۸۰. *مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان*، ۱۳(۷)، ۵۰.

موحدپور، الهام. (۱۳۸۹). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی بین سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۷. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده*. دانشگاه علامه طباطبایی.

نوذری، سودابه، حری، عباس، حریری، نجلا و منصوریان، یزدان. (۱۳۹۱). تحلیل استنادی منابع کتاب‌ها درباره حافظ. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۹۳، ۷۵-۵۲.

همایی، بهروز، سلیمانی، راضیه و افشار، ابراهیم. (۱۳۹۰). تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علمی پژوهشی معرفت فلسفی (شماره‌های ۳۰-۱). *پژوهش*، ۳(۱)، ۱۹۴-۱۷۵.

Baker, Donald R. (1990). Citation Analysis: A Methodological Review, *Social Work Research and Abstracts*, 26(3).

Buchanan, A. L. & Herubert. J. (1993). Comparing Materials Used in Philosophy Political Science Dissertation. *Behavioral and Social Sciences Librarian*. 12(2), 63.

Della Sala, Sergio & John R. Crawford. (2007). A Double Dissociation Between Impact Factor and Cited Half Life Cortex, *Volume 43(2)*, 174-175.

Garfield, F. (1972). Citation Analysis as a Tool in Journal Evaluation., *Science*, (178).

Rubin, R.E. (2004). *Foundations of library and information science*. 2nd ed. New York: Neal – Schuman.

- Shokeen, A. & Kaushik, S. (2004). Indianjournal of plant physiology: a citationan alysis. *Annals of library and information studies*, 51(3), 104-107.
- Swygart-Hobaugh, Amanda J. (2004). A Citation Analysis of the Quantitative/Qualitative Methods Debates Reflection in Sociology Research: Implications for Library Collection Development. *Library Collections, Aquistions, and Technical Services*, 28,180-195.
- Tonta, Yasar & Al, Umut. (2004). Scatter and Obsolescence of Journal Cited in Dissertation of Librarianship: The Case of Hacettepe University. [online], Available at:<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/l&isr.pdf>
- Yang, Hua & Pan, Bo-chen. (2006). Citation analysis of National Journal of Andrology and Asian Journal of Andrology. *National Journal of Andrology*, 12(1), 86-92.